

PATVIRTINTA
Trakų suaugusiųjų mokymo
centro direktoriaus 2017-06-23
įsakymu Nr. V1-85

TRAKŲ SUAUGUSIŲJŲ MOKYMO CENTRO SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Trakų suaugusiųjų mokymo centro tvarkos aprašas (toliau – Tvarka) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų, patvirtintu 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Tvarkos paskirtis – padėti Trakų suaugusiųjų mokymo centre (toliau – Centre) užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

3. Tvarka nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Centre.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Centro administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5. Visi Centro bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai), kiti darbuotojai) supažindinami su Tvarka.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.2. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **elektroninės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

6.4. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5 **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.6. **Patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.7. **Patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, informuojant Centro bendruomenės narius (mokinius, administracijos atstovus, mokytojus, švietimo pagalbos specialistus, kitų darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.8. **Patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.9. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos Centre stebėjimas, situacijų analizavimas, galimo poveikio prognozavimas.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Centro veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Centro direktorius, Vaiko gerovės komisijos pirmininkė, VGK nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi Centro bendruomenės nariai.

8. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Centro Vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais:

8.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

8.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias analizę;

8.3. rengia smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą, domisi pranešimų apie patyčias analizės duomenimis;

8.4. aptaria turimą informaciją, svarsto patyčių, smurto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

8.5. teikia siūlymus Centro direktoriui dėl smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Centre, Centro darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto, patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9. Klasių vadovai, esant poreikiui, analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisiją, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III.PATYČIŲ INTERVENCIJA

10. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas Centro administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

10.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, Vidaus tvarkos taisykles ir mokinio elgesio taisykles;

10.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Centro darbuotojus) ar tam tikras institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

10.4. raštu informuoja socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, pateikdamas pranešimą apie patyčias bei įrodomus (išsaugotą informaciją) elektroninių patyčių atveju.

11.5. Socialinis pedagogas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias nedelsdamas praneša klasės auklėtojui, esant poreikiui informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (forma 2 priede).

13. **Klasės auklėtojas** gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

13.2. kartu su socialiniu pedagogu nedelsdamas išsiaiškina situaciją, organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose, informuoja direktorių;

13.3. numato veiksmų su patyčių įvykio dalyviais planą, vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

13.4. esant sudėtingesnei situacijai, nesiliaujant patyčioms inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. užpildytą formą priėmęs asmuo (VGK pirmininkas, psichologas ir socialinis pedagogas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas VGK pirmininko kabinete):

15. **Vaiko gerovės komisija** įvertinusi turimą informaciją:

15.1 organizuoja pokalbius su patyčių dalyviais ir esant reikalui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja Centro direktorių apie esamą situaciją;

15.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui.

16. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi raštu informuoti Centro direktorių, kuris imasi dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų raštu informuoti Centro direktorių, kuris imasi Centro dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Centro direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių (kviečiasi pokalbiui patyčių dalyvius, vadovaujasi Vidaus darbo tvarkos taisyklėmis).

19. Esant poreikiui, patyčių dalyviams teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba (psichologo, socialinio pedagogo).

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Tvarka skelbiama Centro internetinėje svetainėje.

21. Mokiniai, Centro darbuotojai, mokytojai pasirašytinai supažindinami su šia Tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

22. Tėvai su šia tvarka supažindinami e-paštu ar žinute per Tamo dienyną. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.

21. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

TRAKŲ SUAUGUSIŲJŲ MOKYMO CENTRO
Pranešimas apie patyčias

_____ (data)

Bendrieji duomenys

Patyčios įvyko (data, val.)	
Kur įvyko patyčios	
Kas pranešė apie patyčias	
Kam pranešta apie patyčias	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėti, pabraukti)	
☐ Žodinės: <i>pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir pan.</i>	
☐ Fizinės: <i>mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir pan.</i>	
☐ Socialinės patyčios: <i>socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.</i>	
☐ Elektroninės patyčios: <i>skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir pan.</i>	
☐ Kita:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, patyrusio patyčias vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), kuris (-ie) tyčiojosi vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-io) patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	

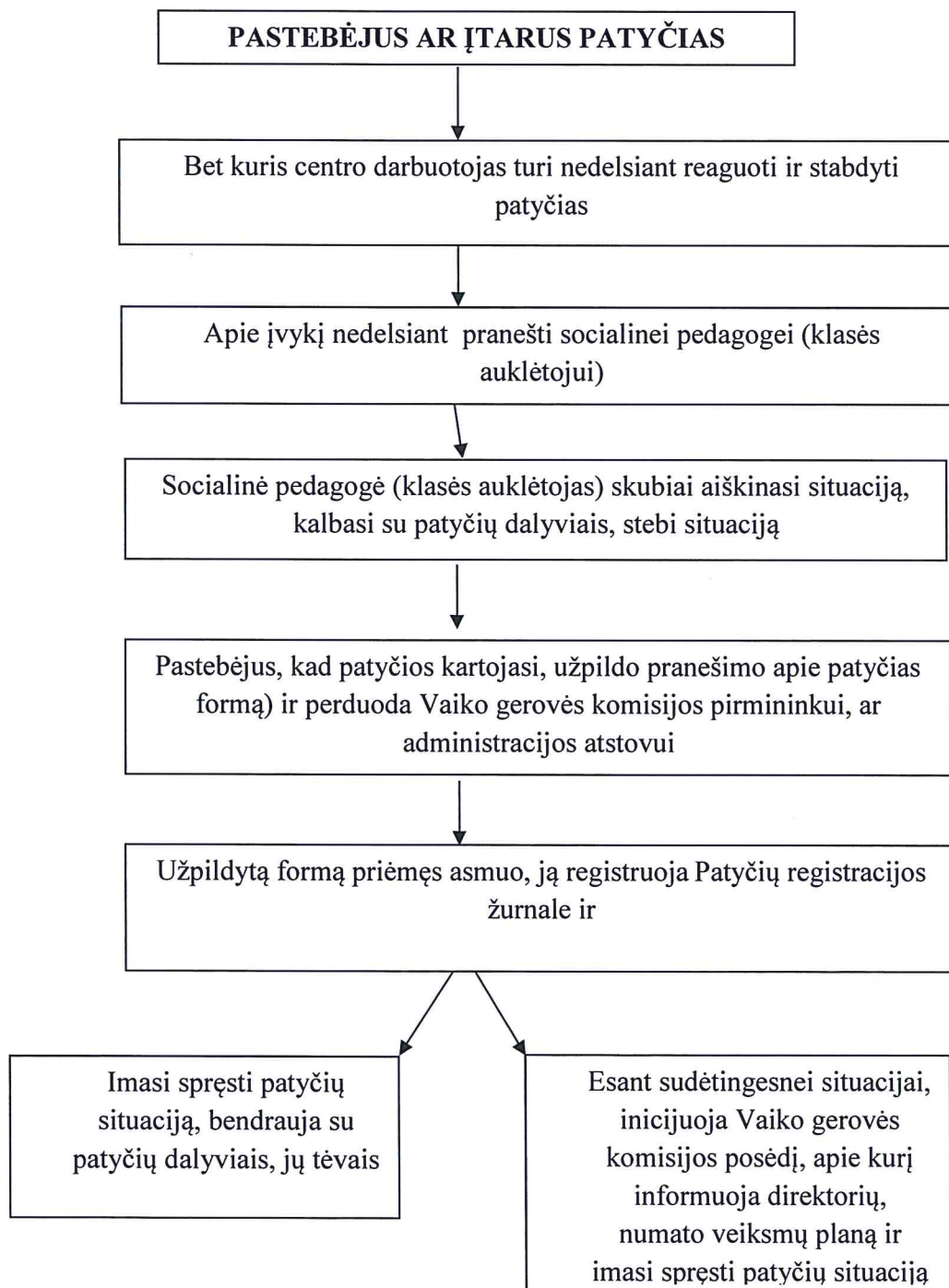
Stebėto įvykio aprašymas

--

Veiksmų po įvykio planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias	
Asmeniu, kuris tyčiojosi	
Stebėtoju (-ais)	
Patyčių dalyvių tėvais	
Kitais gimnazijos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

TRAKŲ SUAUGUSIŲJŲ MOKYMO CENTRO
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

REKOMENDACIJOS KLASIŲ AUKLĖTOJAMS, KAIP PASKATINTI MOKINIUS REAGUOTI Į PATYČIAS IR SMURTĄ

1. Kuriant draugišką klasės mikroklimatą, formuoti nuostatą: „Kiekvienas atsakingas už tai, kas vyksta“.

2. Mokiniai įsipareigoja reaguoti į patyčias, savo įsipareigojimus tvirtina kiekvienų mokslo metų rugsėjo 1d. pasirašydami po Moksleivių elgesio taisyklėmis.

3. Reguliariai priminti mokiniams, kad jie gali reaguoti į patyčias:

3.1. ignoruodami priekabautoją;

3.2. praeidami pro šalį ir pasakydami: „Tai yra patyčios!“;

3.3. informuodami suaugusįjį.

4. Pabrėžti, kaip svarbu nesudaryti „televizoriaus“ principo: „Stoviu, stebiu, kas vyksta, ir nieko nedarau“.

5. Sukurti kiekvienoje klasėje mokinių reagavimo į patyčias taisykles.

6. Atskirai dirbti su tiksline mokinių grupe – stebėtojais, t. y. naudojant aktyviusius metodus, pastiprinti tuos mokinius, kurie palaiko skriaudžiamą mokinį, bet nieko nedaro, paskatinti juos reaguoti, pagirti.

7. Parašyti laiškus visiems klasės mokinių tėvams apie tai, kaip svarbu vaiko mokymuisi gera savijauta, emocinė būklė mokykloje, atkreipiant dėmesį į patyčių problemą, paraginant vaikus ir tėvus apie tai nuolat kalbėtis, paprašyti, kad tėvai informuotų klasės vadovą, jeigu jų vaikai stebi (mato) patyčias.

8. Stebėti situaciją klasėje, reguliariai aptarti su mokiniais stebėjimo rezultatus.

REKOMENDACIJOS MOKINIŲ TĖVAMS/ GLOBĖJAMS DĖL PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS

1. Aptarkite individualiai su vaiku mokyklos vidaus taisykles. Skirkite tokiam pokalbiui laiko ne tik tada, kai jis prasižengia. Paaiškinkite, kodėl manote, kad mokyklos taisyklės yra teisingos.
2. Suformuokite elgesio taisykles namuose.
3. Pakalbėkite su savo vaiku apie smurtą, matomą per televiziją. Aptarkite smurtinius kompiuterinius žaidimus, netinkamus įvykius kieme. Paaiškinkite, kokias pasekmes sukelia smurtas.
4. Pamokykite, kaip vaikas gali spręsti problemas. Pagirkite, jeigu konfliktines situacijas jūsų vaikas išsprendė nepanaudodamas smurto.
5. Pamokykite vaiką, kaip savo pyktį išreikšti tinkamu būdu. Paaiškinkite, kad pykčio rodymas, mušant ar įžeidžiant kitus, yra netinkamas būdas. Jeigu jūs, kaip tėvas ar mama, supykstate, parodykite vaikui savo pavyzdžiu, kaip galima pyktį išreikšti tinkamu būdu (pasakant žodžiais „aš pykstu“, padaužant į pagalvę, padarant 20 pritūpimų ir pan.).
6. Padėkite vaikui suprasti, kad žmonės gali skirtis savo išvaizda, gali turėti kitokią nuomonę.
7. Pastebėkite, jeigu vaikas pradėjo elgtis keistai. Gal jis pradėjo dažniau pykti, gal pradėjo nebesutarti su savo draugais ar bendraklasiais, gal pasidarė žiaurus su gyvūnais. Padėkite vaikui, pasitarkite su psichologu ar patikimu žmogumi jūsų aplinkoje.
8. Nuolat bendraukite su vaiku, prašykite, kad vaikas jus visada informuotų, kur jis yra, ką jis daro. Susipažinkite su vaiko draugais.
9. Jei matote, kad vaiko draugai netinkamai elgiasi, aptarkite tai su vaiku.
10. Dalyvaukite mokyklos gyvenime. Apsilankykite įvairiuose renginiuose, nuolat stebėkite, kaip vaikui sekasi atlikti namų darbus. Reguliariai teiraukitės klasės auklėtojo, kaip sekasi jūsų vaikui. Dalyvaukite tėvų susirinkimuose.
11. Prašykite, kad mokykla įtrauktų vaiką į popamokinę veiklą.
12. Tapkite bent kartą metuose savanoriu. Suorganizuokite tėvų – moksleivių diskusiją apie smurtą mokykloje.
13. Jeigu matote, kad kiti Jums pažįstami tėvai nepadedą savo vaikams spręsti smurto problemų, padėkite jiems, nesmerkite už netinkamą elgesį. Mokėkite argumentuotai apginti savo nuomonę.

REKOMENDACIJOS MOKINIAMS, KAIP REAGUOTI Į PATYČIAS

1. Būk draugiškas su mokiniu, kuris patiria patyčias. Parodyk jam, kad tu matai, kas su juo vyksta ir kad tai tau rūpi. Jei gali, pasistenk dažniau būtu su juo – priekabiautojui bus sunkiau tyčiotis, kai skriaudžiamasis bus ne vienas.

2. Paragink mokinį, kuris patiria patyčias, pasipasakoti kam nors: kokiam nors suaugusiajam žmogui, kuriuo jis pasitiki.

3. Papasakok kam nors apie tai, ką matei. Kartais mokiniai, patiriantys patyčias, patys nedrįsta niekam pasakoti, bijo, kad jais nepatikės, bijo smurtautojo keršto. Atmink, kad priekabiautojas taip pat dažnai bijo, kad kas nors sužinos apie tai, kas vyksta.

4. Nesityčiok, nors taip elgiasi tavo draugai. Lengva prisijungti prie kitų vaikų ir priekabiauti prie ko nors, kas yra už kitus silpnesnis. Nesityčiodamas tu parodysi, kad galima elgtis kitaip.